

Pane, vy jste delfín?

S Hanou Junovou o psychoterapii, politice a společnosti

Nedávno jste oslavila 60. narozeniny a zároveň jste se rozhodla odejít do důchodu. Čemu se v současné době věnujete?

Mám-li být upřímná, vychutnávám si teď bohatě svůj volný čas. Užívám si vnoučat, občas pozvu celou rodinu – už je nás kolem stolu jedenáct – na něco dobrého. Máme ohromné štěstí, protože naše děti si vybraly bezvadné partnery, se kterými je pohoda. Taky opatruji kytičky, hrajeme s manželem urputně šachy, jsme si na chalupě, jak se nám dlouho chce, vandrujeme po halštatských opidech i barokních městečkách.

Když mám chuť, přijmu nabídku na vedení kursu nebo přednášku. Teď se zrovna chystám do Švédska a Německa. Ráda bych, aby se mi do toho všeho ještě vešlo vzdělávání o kytičkách, přírodě, české historii, kunsthistorii. Chystám se do těch univerzit 3. až 10. věku. Prostě honem stihnout, co člověka baví, než se z něj stane rozpadlý geront, na což už si u sebe taky sahám.

Jak hodnotíte společenský vývoj v Česku za posledních osm let?

I přesto, že občas nadávám a z křesla vím, jak to dělat lépe, jsem spokojená. Před revolucí jsme nedoufali, že se toho dožijeme, po listopadu jsme čekali, že zlikvidovat ten marasmus bude ještě komplikovanější a delší, než jak se to teď jeví. Už jen to, že představitelé státu umějí pravopis a mluvit spatra! Že nejsou fronty na toaletní papír, ocet, vložky – o banánech a pomerančích ani nemluvě. A těch nových omítek, kytěk v oknech – a to nemluví o demokracii, cestování a dalších novinkách v našem životě.

Štvou mě občas sdělovací prostředníci – jako by si ještě dost neužili svobody kritiky a měli potřebu vidět jen to špatné. Chvála bohu se už o tom špatném psát smí, ale ať taky vidí, že je něco dobré. Kdy dřív se například tolik udělalo pro postižené lidi? Společnost se asi víc polarizovala – je asi opravdu víc padouchů, ale je spousta lidí, kteří se nezištně pozitivně angažují, a o těch se moc nemluví. Dráždí mě časté sugestivní otázky reportérů: „TAKY se domníváte, že jsou VŠICHNI lidi teď zlí, agresivní...?“ Když tohle řekl pacient na skupinové psychoterapii, říkala jsem: „A vy jste delfín, nebo taky zlý?“

Tady máme my, psychologové, podle mne dluhy. Měli jsme víc pomoci při osvětě, při rozlišování, co jsou průvodní psychické reakce na změnu a co už reakce na omyly současného režimu. Mám pocit, že profesionálně vnímaví a nápomocní bychom neměli být jen v naší pracovně vůči klientovi. Pořád je to

Hana Junová (1937)

Klinická psycholožka a psychoterapeutka – erudicí psychoanalytička, srdcem spíše eklektik – nyní v důchodu. Pracovala jako psychoterapeutka na psychiatrickém oddělení Fakultní polikliniky s odbočkou pro rehabilitaci neuróz v Lobči, v denním psychoterapeutickém sanatoriu Horní Palata v Praze, později jako odborná asistentka na katedře psychologie FF UK. Zaměřuje se na individuální i skupinovou psychoterapii, neverbální techniky (psychogymnastika).

o té odpovědnosti. Teoreticky vím, co by se mělo, ale sama mám taky dluhy.

A pokud jde o změny ve vašem oboru, tedy v psychoterapii?

I tam se mnohé změnilo k lepšímu. Především se k nám po listopadu 1989 dostala řada nových psychoterapeutických směrů, o kterých jsme dřív maximálně jen četli. Teď zde významní zahraniční představitelé těchto škol vedou sebezkušenostní výcviky pro naše terapeuty, přednášejí atd. Mám radost, že jsem pomáhala příchodu transakční analýzy a logoterapie a existenciální analýzy. Psychoterapeuti mohou bez omezení pracovat. Dělá mi jen trochu starost, aby peníze necloumaly moc i psychoterapii.

Jaký je váš názor na účast psychologů v politice? Myslíte si, že psychologická erudice může být ve veřejném životě přínosem?

Určitě ano. Myslím si, že dobrý psycholog, schopný naslouchat, věcně diskutovat a řešit konfliktní situace, může být v politice velmi prospěšný, zvláště má-li zachované sociální citění. Psychologové, kteří jsou dnes v politice aktivní, např. Jiří Vlach, Andrej Gjuríč, Michael Žantovský a další, mě v tom utvrzují. Nezanedbatelné je i to, že mohou prosazovat zájmy psychologů v Parlamentu. Jsem si jista, že psychologové jsou v politice užitečnější, než by byla například Helena Růžičková, která kandidovala v senátních volbách. Teď máme „svého“ ministra práce a sociálních věcí ... tak jsem na něj zvědavá.

Dotkla jste se otázky legislativního prosazování zájmů psychologů. Co by se po-

dle vás mělo v oblasti ochrany psychologické profese u nás v tomto směru udělat?

Za nejaktuálnější považuji to, aby živnostenské úřady zpřísnily pravidla vydávání živnostenských listů pro výkon psychologické profese. Kritéria způsobilosti pro tuto činnost by měly určovat odborné společnosti. V déleodobější perspektivě je třeba usilovat o vypracování a schválení zákona o psychologické komoře. Tato komora by garantovala kvalitu a odbornost psychologických služeb a chránila jak klienty, tak psychology.

K základní přípravě na výkon psychologické profese je určeno studium jednoroborové psychologie na filozofických fakultách. Co je podle vás v rámci tohoto studia důležité akcentovat?

Teoretické znalosti i praktické dovednosti v užívání nejrůznějších technik jsou jistě důležité a studenti by je měli zvládnout. Ale za těch pět let studia by jim mělo především přejít do krve psychologické přemýšlení. Jedna věc je vyhodnotit Wechslera a druhá je umět odhadnout, co sdělením výsledků „napáchám“. Znáám to i z psychogymnastiky. Není nic lehčího než dát třeba instrukci: „Tři králové si vyberou do svých království poddané.“ Ale co s tím, když zůstane pár lidí, které nikdo nechce? Jak takové situaci předejít. Vždy jsem nutila studenty, aby sami tato rizika anticipovali a řešili je.

Další moje téma, o kterém teď hodně přemýšlím, je, jak moc máme právo zasahovat do klientova života. Někdy to formuluji i pregnančně: Kde bereme tu drzost zasahovat. Jistě, je to naše profese, i klienti to od nás chtějí, jsme za to placeni. Ale kde je ta hranice a odkud bereme patent na pravdu? Vzpomínám s trochou nostalgie na má heroická mladá léta, kdy jsem patentů na pravdu měla padesát a do života klientů jela jako tank.

Když se ohlédnete zpět na svou profesionální dráhu, zvolila byste si psychoterapeutickou profesi znovu?

Zvolila i nezvolila. Na jednu stranu psychoterapie nesmírně obohatila můj život po mnoha stránkách. Na druhou stranu mi často vadila nemožnost oddělit profesionální a soukromý život. V psychoterapii nelze po práci jednoduše „zatahnout roletu“ a zapomenout na problémy pacientů. To je také příčinou mého rozhodnutí opustit alespoň na čas aktivní psychoterapeutickou práci a věnovat se tomu, co mě těší. Stejně by mě zajímalo, po těch skoro čtyřiceti psychoterapeutických letech, co jsem dělala dobře a co špatně.

Kateřina Mallotová